

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

- Tum quia velle media, & non ex amore finis, est præter intentionem, & veluti à casu operari, quod perfectissimo agenti repugnat. Tum etiam, quia electio & intentio sic comparantur in ordine appetibili, sicut assensus conclusionis & assensus præmissarum in ordine speculabili: Sed assensus conclusionis necessàriò oritur ex assensu præmissarum: Ergo electio medijs necessàriò præsupponit intentionem finis.
67. Dices, sufficere quòd volitio medijs procedat ex volitione finis virtuali, non autem requiri quòd formalem finis volitionem supponat; & sic volitio medijs & auxilijs sufficientium, supponere quidem voluntatem antecedentem salutis hominum, virtualiter, vel eminenter, non tamen formaliter in Deo existentem.
68. Sed contra primò: Volitio virtualis finis est volitio illius quatenus continentur in medijs: Sed ex illa, prout sic, nequit oriri medijs sufficientium volitio: Ergo nequit procedere ex volitione virtuali finis. Major constat, Minor probatur. Volitio finis ut in medijs contenti, est volitio ejus prout terminata ad media: Sed volitio medijs nequit oriri ex eorum volitione, aliàs à seipsa procederet, & à se causaretur, & seipsam præsupponeret: Ergo nequit oriri ex virtuali volitione finis.
69. Secundo, Volitio efficax medijs efficacis, oriri nequit ex efficaci volitione virtuali finis, sed necessàriò præsupponit efficacem volitionem formalem finis, ut demonstrant Thomistæ in Tractatu de prædestinatione, & ex hoc probant prædestinationem non supponere præscientiam meritum, ut ibidem ostendimus: Ergo nec volitio medijs sufficientium oriri potest ex virtuali volitione finis, sed formalem necessàriò præsupponit.

§. II.

Solvuntur objectiones.

70. **O**bjicies primò: D. Chrysostomus homil. 1. in Epist. ad Ephes. dicit quòd Deus *valde cupit, valde desiderat nostram salutem*: At desiderium non est in Deo propriè & formaliter, sed impropriè tantum & metaphoricè, ut infra disp. 6. art. 2. ostendimus: Ergo nec voluntas antecedens de salute omnium hominum.
71. Sed facillè respondetur, Chrysostomum ibi usurpare nomen desiderij late, & in ampla quadam significatione, quatenus ferventissimus amor alicujus rei, etiam præsentis & possessæ, desiderium ejus interdum appellatur. Unde de Angelis beatis, qui continuo Deum contemplantur & vident, dicitur i. Petri 1. *In quem desiderant Angeli prospicere*. Ut ergo Chrysostomus significaret esse in Deo ardentissimum nostræ salutis amorem, & veram ac sinceram voluntatem salvandi homines, eam desiderium appellavit.
72. Objicies secundo, Nulla voluntas inefficax potest esse propriè & formaliter in Deo: Sed voluntas antecedens salvandi omnes homines est inefficax in reprobis, ut constat: Ergo non est in Deo formaliter, sed tantum metaphoricè; nec est voluntas beneplaciti, sed signi. Minor patet, Major probatur primò: quia omnis voluntas Dei secundum Scripturam est efficax, & semper impletur: dicitur enim Isaia 46. *Omnis voluntas mea fiet*. Et Psal. 134. *Omnia quæcumque voluit Dominus, fecit*. Secundo probatur: Omnis voluntas inefficax, & carens effectu, dicit imperfe-

ctionem: Ergo non est in Deo formaliter.

Respondeo negando Majorem, ad cujus primam probationem dicendum est, illa testimonia Scripturæ, & similia, intelligenda esse de voluntate Dei simpliciter, qualis est sola voluntas consequens, ut docet D. Thomas hic art. 6. ad 1. non verò de omni voluntate Dei, quæcumque illa sit: nam ex eadem Scriptura colligitur dari in Deo aliquam voluntatem, quæ non impletur, juxta illud Matth. 23. *Jerusalem Jerusalem quæ occidis Prophetas &c. quoties volui congregare filios tuos, & noluisti*, &c. Secundo dici potest quòd omnis voluntas Dei fiet, quia à nullo impeditur, nec ei aliquis resistere valet, sed si aliquando non impletur, est quia hoc ipsum est volitum ab eo, & sic sive aliquid fiat, sive non, totum est ex ejus voluntate: cum quo tamen stat, quòd in ordine ad effectum qui interdum non ponitur in re, dicitur inefficax. Unde ad secundam probationem ejusdem Majoris, dicendum est, dupliciter voluntatem aliquam dici posse inefficacem: primò ex aliquo impedimento extrinseco, vincente aut retardante efficaciam ipsius; secundo ex propria ordinatione & providentia ipsius volentis. Voluntas inefficax primo modo, est imperfecta, & non potest esse in Deo, non tamen si sit inefficax solum secundo modo: quo pacto voluntas antecedens quam Deus habet de salute omnium hominum, est inefficax, quia ex propria ordinatione & providentia sua, Deus vult quòd careat effectu, & sit inefficax. Hoc enim pertinet ad universalem provisorum, ita ordinare omnia ad suos fines, ut permittat quòd aliqua frustrantur suo effectu, & talem finem non consequantur, quia nisi frustrarentur, sequeretur majora inconvenientia. Ut patet in ordine naturali, in quo Deus ordinat corruptionem & destructionem quorundam individuorum, ad conservationem alicujus speciei: v. g. quod leo devoret agnum, ad conservandam speciem leonis &c. Ita similiter in ordine supernaturali, Deus tanquam universalis provisor, providere debet per voluntatem antecedentem, quòd omnes homines sint capaces beatitudinis, quòd tendant quantum est de se in illam, & debet illis preparare per talem voluntatem media & auxilia sufficientia ad illam consequendam. Ut tamen locus detur mutabilitati, contingentiæ, & infirmitati liberi arbitrij, & ut manifestetur pulchritudo suæ justitiæ erga aliquos, & splendor suæ misericordiæ erga alios, debet per voluntatem consequentem, non velle efficaciter salutem aliquorum, eisque denegare media efficacia ad illam consequendam.

Objicies tertio: Si daretur in Deo voluntas antecedens salvandi omnes homines, vel illa terminaretur ad salutem illorum ut futuram, vel solum ut merè possibilem: Primum dici nequit, cum salus reprobatorum reverà futura non sit; de illa enim nunquam verificabitur quod de facto sit. Nec secundum, quia ut supra ostendimus, Deus non vult nec amat ea quæ sunt in statu merè possibilitatis: Ergo talis voluntas non datur in Deo.

Respondeo voluntatem illam terminari ad gloriam & salutem reprobatorum, non ut purè possibilem, sed ut futuram, non quidem futuratione completâ & perfectâ, sed imperfectâ & inchoatâ. Pro cujus intelligentia

Notandum primò: Futurationem rerum à causis defumi, non ut præcisè in actu primo consideratis, à quibus prout sic possibilitas defumitur, sed ut determinatis ad dandam illis existentiam.

Notandum secundo: Duplicem esse posse determinationem causarum; unam perfectam & completam, alteram imperfectam & inchoatam. Illa in causis secundis invenitur, ut prævientis aut præveneris auxilio efficaci, infallibiliter cum futuritione effectus connexo, & in prima causa, nempe voluntate divina, determinata decreto efficaci. Secunda vero invenitur in causis secundis, ut munitis auxiliis sufficientibus, & in causa prima ut per actum liberum inefficacem, objectum amante. Cum ergo ista determinatio ad salutem omnium hominum, non fit à causa prima & secunda ut omnino indifferentibus, sed ut jam sunt aliquo modo determinata, consequens fit quod ab illis, prout sic desumi possit denominatio, non purè possibilitatis, sed aliqualis futuritionis rei volitæ; licet quia talis determinatio non est efficax & completa, nequeat ab illis, prout in hoc statu, perfecta rerum futuritio desumi. Gloria ergo reproborum, ex vi voluntatis Dei antecedentis, est imperfectè & inchoativè futura, quia per talem actum divina voluntas quodammodo ad illius existentiam afficitur, & ex tali intentione oriuntur media sufficientia, quibus voluntas hominum aliquantulum ad illam maner determinata: licet quia hæc determinatio, tam in causa prima, quam in secunda, efficax & perfecta non est; non sit perfectè & completè futura: unde gloria terminat prædictam voluntatem, ut inchoativè futura. Ex quo non licet inferre, reprobos de facto esse glorificandos; quia licet de eo quod est perfectè & completè futurum, sit aliquando verum quod de facto fit, de illo tamen quod imperfectè solum & inchoativè futurum est, necessarium non est, quod verificetur aliquando esse præsens: juxta illud Aristotelis 2. de Generatione textu 64. *Futurus quis incedere, nõ incedet.*

76. Instabis, Auxilia sufficientia orta ex illa voluntate salvandi omnes homines, relinquunt voluntatem hominis indifferentem, ut assequatur, vel non assequatur salutem: Ergo licet ex vi illorum, & consequenter ex vi voluntatis antecedentis ex qua originantur, reddatur gloria proximè possibilis, non tamen constituitur aliqua ratione futura. Patet Consequentia: nam futuritio rei sumi nequit à causis omnino indifferentibus ad hoc ut fit vel non sit.

Respondeo distinguendo Antecedens: Auxilia sufficientia relinquunt voluntatem indifferentem, indifferentiā elicientiā actus perfecti, & assecutionis effectus, concedo Antecedens: quoad inclinationem, nego Antecedens. Licet enim auxilium sufficiens non applicet voluntatem ad actum perfectum, ad quem ex natura sua ordinatur, illam tamen applicat ad actus imperfectos, qui voluntatem præparant, disponunt, & inclinant ad perfectiores; ut docent communiter Thomistæ in Tractatu de auxiliis. Unde licet ratione illius, actus perfectus, & salus æterna, non reddantur perfectè & completè futura, bene tamen inchoativè & imperfectè.

77. Objicies quartò: Voluntas antecedens de salute omnium hominum, non est vera & sincera voluntas, sed fictitia & simulatoria: Ergo non est in Deo propriè, sed tantum metaphoricè. Consequentia patet, Antecedens probatur primò ex D. Thoma qui hic art. 6. ad 1. & 3. p. quæst. 21. art. 4. in corp. loquens de voluntate illa antecedente, dicit quod *illa magis est appellanda velleitas, quam absoluta voluntas.*

A Secundo, Deus antecedenter ad prævisa demerita vult aliquos reprobare, reprobatione negativà, id est illis denegare gloriam ut beneficium indebitum; & post prævisa demerita, illos reprobatur, reprobatione positivà, quæ non solum importat denegationem gloriæ, sed etiam inflictionem pænæ, ut ostendimus in Tractatu de prædestinatione. At hæc voluntas, seu reprobatio negativa, non videtur posse coherere cum vera & sincera voluntate salvandi omnes, sed illi opponi & contrariari: Ergo idem quod prius.

79. Tertio, Si esset in manu & potestate mercatoris, evitare aut vincere tempestatem, & conservare merces, quis diceret illum habere veram & sinceram voluntatem de earum conservatione, si postmodum imminente tempestate, eam non vitaret & vinceret: Cum ergo Deus habeat in thesauris suæ omnipotentis, media efficacia quibus potest omnes homines salvos facere, non videtur habere veram & sinceram voluntatem salvandi reprobos, quibus talia media denegat, & confert vel offert solum sufficientia.

80. Respondeo negando Antecedens, ad ejus primam probationem dicendum est, quod licet D. Thomas interdum voluntatem antecedentem de salute omnium hominum, *velleitatem* appellet, per hoc tamen non intendit docere, illam non esse voluntatem de facto, aut non esse formaliter in Deo, sed solum illam non esse voluntatem simpliciter, sed secundum quid, quatenus attingit objectum secundum se, & præcisum à circumstantiis. Sic enim clarè se explicat hic art. 6. ad 1. his verbis: *Neque tamen id quod antecedenter volumus, simpliciter volumus, sed secundum quid; quia voluntas comparatur ad res secundum quod in seipsis sunt; in seipsis autem sunt in particulari, unde simpliciter volumus aliquid, secundum quod volumus illud, consideratis omnibus circumstantiis particularibus, quod est consequenter velle: unde potest dici quod iudex justus simpliciter vult homicidam suspendi, sed secundum quid velle eum vivere, scilicet in quantum est homo, unde magis potest dici velleitas, quam absoluta voluntas.*

Ad quod, voluntas Dei antecedens de salute omnium hominum, est conditionata: voluntas autem conditionata, comparative ad absolutam, *velleitas* appellari solet, ut docet S. Thomas in 4. dist. 17. quæst. 2. art. 1. ad 3. his verbis: *Quamvis voluntas completa non possit esse de impossibili, tamen voluntas conditionata, quæ est velleitas dicitur, potest esse de impossibilibus.* Quibus verbis aperte declarat, voluntatem inefficacem & conditionatam, quamvis sit vera & sincera voluntas, posse tamen dici velleitatem ad distinctionem voluntatis absolutæ & efficaciæ.

81. Ad secundam probationem ejusdem Antecedentis, respondeo voluntatem antecedentem quæ Deus habet salvandi omnes homines, non contrariari reprobationi negativæ, nec positivæ; seu voluntati quam Deus habet aliquos excludendi à gloria ut beneficio indebito, vel illos in pœnam peccatorum, æternis suppliciis deputandi. Quia prima voluntas nascitur ex se, & ex præcisa ratione bonitatis divinæ. Secunda vero (saltem quantum ad reprobationem positivam) nascitur ex nobis, & ex ostensione divinæ justitiæ. Nam ut eleganter dicit Tertullianus libro 1. contra Marcionem, *Deus est seipso bonus, ex nobis justus: prior est bonitas secundum naturam, posterior severitas secundum causam &c.*

82. Ad tertiam probationem, concessa Antecedente, neganda est Consequentia & paritas. Ratio discriminis est, quia mercator est aliqua persona particularis, quæ solum intendit bonum particulare & utile, non verò bonum commune & generale totius universi; unde si ille posset adhibere media efficacia ad conservationem mercium, imminente tempestate, & ea tamen respuerit, vel negligeret, non teneretur habere voluntatem veram & sinceram de illarum conservatione. Deus autem est causa generalis, & universalis provisor, qui non solum debet intendere & procurare bonum particulare aliquorum hominum, sed etiam bonum generale totius universi, & permittere quòd aliqua creatura deficiat, & frustrantur suo fine: quare licet non conferat omnibus media efficacia ad salutem, habet tamen veram & sinceram voluntatem illos salvandi, quamvis inefficacem & conditionatam, modo infra explicando.

83. Obijcies ultimò: Voluntas signi non est formaliter in Deo, sed solum metaphoricè: Atqui voluntas antecedens salvandi omnes homines, est voluntas signi: Ergo non est in Deo formaliter. Major constat ex supra dictis: Minor probatur ex D. Thoma opusculo de præscientia & prædestinatione cap. 6. ubi ait: *Deus dicitur velle aliquid dupliciter: uno modo propriè, & sic dicitur velle aliquid cujus voluntas verè in eo est, quod sibi complacet; & hoc dicitur voluntas beneplaciti, quæ semper in omnibus infallibiliter impletur, & de hac loquitur Scriptura Isaiæ 46. Omnis voluntas mea fiet. Alio modo dicitur velle aliquid metaphoricè, id est per similitudinem, eo quòd ad modum volentis se habet, in quantum precipit, consulit, prohibet, vel permittit aliquid; & hæc dicitur voluntas signi, quæ non semper impletur, de qua dicit Apostolus 1. ad Timot. 2. qui vult omnes homines salvos fieri, cum tamen omnes salvi non fiant, sed multi damnentur.*

84. Respondeo concessa Majori, negando Minorem: ad cujus probationem, in primis dico opusculum illud non esse D. Thomæ: quod mihi suadent tria. Primum est, illud inter alia opuscula non inveniri. Secundum, in Romana editione, quæ aliis est præferenda, tale opusculum in illius operibus non haberi. Tertium, quia D. Thomas sibi manifestè contradiceret, cum apertissimè doceat locis supra relatis, voluntatem de salute omnium hominum, non esse voluntatem signi, sed beneplaciti.

85. Secundò responderi potest, talem voluntatem referri posse, vel ad voluntatem signi, vel ad voluntatem beneplaciti, secundum diversas considerationes. Prout enim denotat actum divinæ voluntatis formaliter in Deo existentem, voluntas beneplaciti dicitur: quatenus verò aliquo signo exteriori manifestatur, voluntas signi appellatur: ut explicat S. Doctor super caput 1. Epist. ad Timot. lect. 1. his verbis: *Velle ponitur quandoque pro voluntate beneplaciti, quandoque pro voluntate signi. Pro voluntate signi vult salvare omnes, quia omnibus proposuit salutis præcepta, consilia, & remedia. Pro voluntate beneplaciti, sic exponi potest quatuor modis &c.* Unde quando S. Thomas in prædicto opusculo de præscientia & prædestinatione asserit quòd voluntas illa, quæ Deus vult omnes homines salvos fieri, est voluntas signi; per hoc non excludit, quin sit etiam voluntas beneplaciti: nihil enim prohibet

A (ut supra ex eodem sancto Doctore ostendimus) Art. 1. de eodem secundum diversas considerationes, §. 3. esse voluntatem beneplaciti & signi.

ARTICVLVS IV.

An voluntas antecedens salvandi omnes homines sit conditionata, & expectans consensum & determinationem voluntatis humanæ?

86. Partem affirmativam tenent communiter Recentiores cum Molina, asserentes voluntatem Dei antecedentem, dici conditionatam, eo quòd dependeat à consensu liberi arbitrij, tanquam à conditione quam expectat, & ex cuius defectu redditur inefficax, ac frustratur suo effectu.

Addunt aliqui, quòd si Deus voluntate absoluta & per se efficax, vellet salvare homines, eorum libertas destrueretur, quia ex illa inducitur necessitas antecedens, libertati contraria. Unde Petavius Tomo 1. libro 10. cap. 3. doce, Deum erga omnes homines quadam voluntatis propensione ferri, ut eos salvos ac beatos velit, & quidem efficaci quantum est ex se, non autem absolute & conditionis experte voluntate, sed ad talem conditionem implicata, si & ipsi consentire vulerint.

Hæc tamen sententia, & hic modus explicandi voluntatem antecedentem, displicet omnibus D. Augustini & S. Thomæ Discipulis, qui cum utroque sancto Doctore constantissimè asserunt, voluntatem Dei esse de se efficacem; illamque non expectare, sed causare consensum & determinationem liberi arbitrij creati, ut fusè ostendemus disputatione sequenti, ubi agemus de divinorum decretorum efficacia & causalitate.

§. I.

Conclusio negativa statuitur, & variis auctoritatibus & rationibus suadetur.

87. Dico igitur, Voluntatem antecedentem salvandi omnes homines, non dici conditionatam, ex eo quòd pendeat à consensu voluntatis humanæ, tanquam à conditione quam supponat, vel expectet à libero arbitrio: Sed quia importat actum conditionatum, quòd Deus vellet salutem omnium hominum, nisi hoc repugnaret ordini suæ providentiæ, & nisi ex hoc impediretur bonum universale suæ iustitiæ, & manifestatio suorum attributorum.

Conclusio sic explicata probatur primò ex D. Thoma supra relato in 1. dist. 46. quæst. 1. art. 1. ad 2. ubi ait: *Voluntas antecedens potest dici conditionata, nec tamen est imperfectio ex parte voluntatis divinæ, sed ex parte voliti, quod non accipitur cum omnibus circumstantiis, quæ exiguntur ad rectum ordinem in salutem.* Quibus verbis apertè docet voluntatem antecedentem non dici conditionatam, eo quòd pendeat tanquam à conditione, à consensu & determinatione liberi arbitrij, ut asserunt Recentiores, sed ex eo quòd attingat suum objectum, scilicet salutem hominum, ut præcisam à circumstantiis particularibus: manifestatione scilicet suæ iustitiæ, pulchritudine universi &c. quia illam vellet, nisi tales considerationes obtarent. Idem docet in 1. ad Timoth. cap. 2. lect. 1.

Probatur secundò conclusio ex Augustino 4. 88. contra